

Kritikai megjegyzések „Martyn Everett:
Háború és forradalom” című írásához

Critical remarks on Martyn Everett's „War
and revolution”

Kiadja a *Barikád Kollektíva* / Published by *Barricade Collective*
e-mail: shmintaka@yahoo.com
website: barricade.neezyl.com

2006.

Martyn Everett: Háború és forradalom: A magyarországi anarchista mozgalom az első világháború alatt és az 1919-es budapesti kommün című brosúrájának kritikája, avagy csokoládé a burzsujnak, só a prolinak

Martyn Everett: War and Revolution: The Hungarian Anarchist Movement in World War I and the Budapest Commune (1919)
Kate Sharpley Library 2006.

Előjáték

Megkaptuk az elvtársi kiadótól közös mozgalmár ismerősünk művét. Elolvastuk és tapasztaltuk, hogy a korábban megírt vázlatához képest szinte semmi lényeges módosítás nem történt a szövegben. Everett bevezetésében megemlíti, hogy a témát összességében elhanyagolja a mozgalom, ahogyan a tapasztalatok általános megosztását is. Ezt a hibát követte el a szerző is, hiszen számos publikációra felhívtuk a figyelmét, aki azonban művének megírásakor inkább a burzsoá történészeknek a kor ideológiai viszonyaihoz fésült eszmefuttatásaira támaszkodott, mint az anarcho-kommunista mozgalom kiadványaira. Természetesen nem holmi sértődöttség, egoista megbántottság hívta életre kritikánkat, hanem az a probléma, hogy mi a fenének születnek meg az internacionalizmus jegyében az osztályharcos tapasztalatok feldolgozásai, ha azok felett az egyes proletár aktivisták átnéznek, elsiklanak, semmibe veszik azokat. Bevezetőjében éppen Everett taglalja azt a nihilbe fulladó hozzáállást, minek eredményeként „a kortárs anarchista gondolkodás kulturális imperializmusnak van alávetve”. Vagyis az önszerveződő centralizáció helyett kulturális-nyelvi föderalizmus alapján felosztott régiók mozgalmi lubickolnak a „kapitalista Kánaánban.” Azonban ő maga is fenntartja és erősíti a mozgalom megosztottságát, amikor burzsoá sémák alapján írja meg harcunk történetének egyes epizódjait. Füzetének felépítése követi a két magyar politológus títán Bozóki András és Sükösd Miklós *Az anarchizmus elmélete és magyarországi története* című könyvének teljesen hamis liberális szemléletű feldolgozását (ez a könyv idén angolul is megjelent). Összességében is elmondható, hogy egy-egy mozgalmi forrástól eltekintve, sajnos a burzsoá kiadványokat alapul véve írta meg tanulmányát. De zakatoljunk végig a tájon és böngésszük át kritikus szemmel a füzetet.

build, to swing further. We don't get these from this pamphlet. We hope that Martyn Everett is committed to anarcho-communist struggle; but if somebody turns the leaves of this publication, he/she enters to the usual working-class movement sideshow of an ordinary historical study, where mirage and illusion mix with proletarian reality. Comrade, really that was your aim?

Literature: 1. Spontaneous Proletarian Organisation During the Austro-Hungarian Monarchy 1918-1919. Barricade Pamphlets. 2. The Anarchist Group of Budapest – History and two documents. Barricade Pamphlets, 2006 spring. (Both are present on barricade.needzyl.com.) 3. Groupe Communiste Internationaliste: 1919 Révolution et Contre-Révolution en Hongrie.

Barricade Collective
2006, autumn

György Lukács

militant and the anarchist element fuses to a certain degree. This tendency in his views begins with the chapter about Ervin Szabó.

But Lukács appears in the text as an “ethical” Marxist. If we take into account the harm, which was done to the movement by the mixture of his correct insights and his Jesuit party discipline, than these are empty words, even for this period. The communist tendencies of Lukács can be found mostly in the years between 1919 and 1922, but these are no more than tendencies. They express themselves in those analyses and polemics – and in their effects in the movement – which deal with the dialectics of party and class, of class consciousness and revolution. His so-called ethical Marxism in this period is not just ethical Marxism, but he goes beyond it towards communism, but gets stuck and rots into Leninism. Lukács got to know the theoretical writings of Lenin and the Bolshevik politics in Russia, and incorporated them, suppressing his much more radical insights – at the expense of the movement.

Everett says no words about the cynicism of Lukács’s cited article, in which “our ethical Marxist” says that those who remained in Hungary were “romantically overstrained”, “engaged in adventurous day-dreaming”, while Everett himself writes, that the company of Kun willfully left them behind and this way sentenced them to death, and those died, whom they most wanted to see in coffin. About the statement, that Lukács sided with the workers in 1956, we only say: that means, that Imre Nagy was also a revolutionary. Lukács – as the reviving artery of Bolshevik democracy – continued his capitalist politics together with Imre Nagy and his companions. The statements about Duczynska are also untenable, since as the former revolutionary girl gets out of the atmosphere of the revolutionary whirlwind, she starts to vegetate and social democracy absorbs her more and more.

Concerning the defeat of the Commune, the historical facts in the brochure are correct, but maybe it’s not the best way to finish the work by telling where escaped the various survivors (although this is also important), but by describing how the proletariat managed to reorganize itself in the period of white terror, at the decline of the revolutionary wave. This also reveals that the treatment of the author is untenable, it is made of spectacular elements in the style of the boulevard press. We cannot find even the smallest sign of an attempt to clarification. Everett’s work is a historical shadow play, it remains on the surface – so, it is related to the exhibitionist bourgeois historiography. What we expected from a militant is radical attitude and a work which points ahead, on which it is possible to

A XIX. század végi anarchistákról

Ha a XIX. század első két évtizedének magyarországi anarchizmus történetét pusztán csak csoportok és egyének szintjén írják meg, az nem több, mint az anarchizmus „ideológiatörténetének” felvázolása az adott korszakban. Ha a szerző nem történést játszik, hanem valójában a proletariátus mozgalmát akarja erősíteni, akkor ez esetben általánosan meg kellett volna rajzolni a magyarországi munkásosztály helyzetét a korabeli „visszamaradt feudalizmusban”, illetve a terjeszkedő kapitalizmusban és ábrázolni kellett volna az ehhez való viszonyulását. Ugyancsak meg kellett volna kritizálni a szociáldemokrata munkásmozgalmat, rámutatnia arra, hogy ebben a térségben milyen erős a hatása és ezzel szemben részletesebben megírni a mozgalom társadalmi hátterét és küzdelmeinek történetét. Ehelyett csak a Szalay András neve által fémjelzett csoport tevékenységét említi igen felszínesen, nem sok szót pazarolva az elvtársakra, szó nélkül hagyva programjuk hibás pontjait (általános választójog, sajtószabadság követelése, stb.).

Aztán rátér az ellenforradalmár tolsztojánus–gnosztikus Schmitt Jenő Henrik pályájának elemzésére, aki voltaképpen egy burzsoá pacifista misztikus, akit államellenessége okán kiáltottak ki anarchistának a liberálisok. Ezzel az erővel Nietzsche is anarchista, ahogyan Jézus és Buddha is, és a sok liberális tőke hívő úgyszintén. Hát hogyne... Szabó Ervin már annak idején megjegyezte Schmitt egyik előadásának szövege kapcsán, hogy annak „nézetem szerint semmi köze az anarchizmushoz.” Egy megkésett gnosztikus, egy anakronisztikus eretnek, akit már Thomas Münzer korában is mint vérszopót hajítottak volna a túlvilágra. Mit keres az osztályharcos történet lapjain a forradalmárok között egy balos misztikus pacifista? Valójában nem létezik „keresztény anarchizmus”, miképpen anarcho-kapitalisták sincsenek a posztmodern világrendnek hazudott valóságban. Ahogyan az anarchizmus soha de soha nem merült ki pusztán az állam tagadásában, nemhogy a pacifizmus hirdetésében. Az osztálybéke papjait mindig is ki kell vetnie magából a proletariátusnak. Az anarchizmus nem az államellenesség bajnoka, hanem a proletár világforradalom elméleti-gyakorlati dialektikájának diktatúrája a kapitalizmus fölött.

Az már érthetőbb, hogy Várkonyiék tevékenységét feldolgozza kiadványában, ámbár eklektikus vallásos, szociáldemokrata és anarchisztikus „szentháromság” lidérce a későbbiek során is végigkísérte az

agrárproletariátus mozgalmát, így erre is kritikailag kellett volna reflektálnia. Everett vonatja tovább robog és Csizmadia Sándorról is féligazságokat ír, hiszen az 1900-as években a Szociáldemokrata Párt lelkes ügybuzgójaként *Forradalmi eszközök* címmel brosúrát adott ki az anarchisták ellen, hathatósan rombolva ezzel osztályunk szerveződésének lehetőségeit. Népszerű protest poéta, népszerű szocdem.

Everett szemlélete alapján tehát minden személy és csoport anarchista, amely magára ezt a jelzőt alkalmazza. Ez nyilvánvalóan tarthatatlan ideológiai megközelítéseiből következik, amelyek meglehetősen papírízűek. Teljesen kritikátlanul viszonyul ehhez a kérdéshez és ezzel tulajdonképpen az „anarchista népfrontos” elképzelések propagátora lesz.

Idevágó osztályharcos irodalom: 1. András Szalay: About Anarchism, „Against Tyrants All Means Are Lawful”, 2005. June (Barikád Kollektíva, honlap: www.anarcom.lapja.hu) 2. Radikális Szocialisták a XIX. század végén Közép-Európában (Barikád Kollektíva)

Batthyány Ervinről

Ebben a fejezetben ellmarad a két forradalmár, Szabó Ervin és Batthyány kapcsolatának feldolgozása, az, hogy a lagymatag munkásmozgalom mögött voltaképpen azon kevesek között voltak, akik egymásra hatva támadták a reformizmus politikai alakulatait. A szerző állításával szemben *A Jövőt* és a *Társadalmi Forradalmat* nem pusztán támogatta Batthyány, hanem részt is vett azok létrehozásában. Batthyány Ervin anarcho-kommunista mozgalmár volt, aki gyakori tévedései ellenére is a proletariátus militánsa Bakunyin, Marx, William Morris és Kropotkin eszmei befolyása alatt.

A többi itt olvasható: Ervin Batthyány: Socialism and Anarchism, 2005. summer (Barikád Kollektíva, honlap: www.anarcom.lapja.hu)

Szabó Ervinről

Amit Szabó Ervin kapcsán olvashatunk a brosúrában, az nagy vonalakban helytálló. Viszont Everettnak nagyobb hangsúlyt kellett volna fektetnie Szabó Ervin írott tevékenységére, ugyanis rengeteg remek meglátása ellenére, undialektikus történelemszemlélete révén gyakorta csúszott vissza szociáldemokrata talajra. Aztán elfelejti megemlíteni azt,

Continuation and closure

The author would have had to describe the proletarian revolution much more vividly, with the Lenin Lads, Korvin, Lukács and his circles in it, and with the whole series of events. More profoundly and exhaustively. The writing does not contain the analysis of the revolutionary period's economy, the description of the capital movement and its crisis, of the fall of capitalism from a class point of view. It creates a one-sided picture – an ideological map. Another error – another part of the analysis' weakness – is, that the whole story focuses on the distinct groups as they fight their factional struggles against each other. The movement as such, the masses remain absolutely invisible. So the writing doesn't deal with the question: why the Bolshevik tendency could success during the Soviet Republic, if the anarchists had had such a determinative role before? It doesn't analyse the role of Korvin and Szamuely. As we could see, it says, that they – as “left communists” – supported the anarchists, but he doesn't speak about the question, why they didn't break with Kun, who tried to do the anarchists in.

The absolutely misleading use of concepts is related to this problem. Everett consequently calls the Bolsheviks – communists, for him Korvin and Szamuely are left communists, which has simply no reason. When he uses the term ‘Marxists’ to describe the social democrats, this is also inaccurate. It would be right to talk about ‘social democracy’, bolshevism is a part of which. Or to clarify the character of that direction of Marxism which he deals with, pointing out the subtle differences but organic connection between “social democratic Marxism” and “Bolshevik Marxism”. On the other side, he would have had to show that the militants who gathered around Kun couldn't simply be called Bolsheviks, which is proved by their activity in the anti-war movement, by their polemics and behaviour in the party, and by their participation in the organization of the planned anti-Bolshevik uprising. So, these elements created the basis of their revolutionary activity earlier somewhere else, and the HPC didn't become homogenous during the Bolshevik dominancy.

The analysis of the Soviet Republic is totally absent. The critique of the author is confined to pointing out the factional struggles of the period. For example, the anarchists and syndicalists objected to the governing council's extreme power, and he also mentions the land question and the problem of censorship. Nothing more. But it is worth mentioning that Martyn Everett breaks with the bad tradition of the stereotyped, demagogic anarchist-picture, and in his writing, the Marx-oriented class struggle

conversation took place in the former royal palace, in a huge and lustrous hall, where the people's commissariat of the comrade in question was situated. The comrade spoke shortly and fast. He told me that the subversion against the composition of the governing council means sedition against the dictatorship, and this leads to revolutionary court of law.

The voice was so haughty and it differed so much from the voice which was used in the communist party before the victory, that its unexpectedness totally embarrassed me. I referred to the fact that I hadn't feared from the bourgeois state's courts of law, so I wouldn't be deterred by the menace with the proletarian court of law from struggling and working for the case of the proletariat according to my own conviction.

- We don't have time now to deal with convictions, party discipline dictates – that was the answer, and he added: - Now you can go.”

The proletarian revolution in Hungary and the Bolshevik power

By limiting the events to Budapest, the author already starts on a false basis. The revolution spread over the whole country. After the proclamation of the Soviet Republic, divergences emerged soon within the movement. The left wing of the party believed in the company of Kun, and at first they didn't go further than making threatening critical remarks. The history of the rebellion of the revolutionaries against Kun is less known, so it's important that Everett treated this historical part in his work.

But he didn't deal in its totality with the essence of the differences between the anarchists and those revolutionary elements who remained in the party. The object of their polemic was exactly the question of the collaboration with the state-party (Szamuely, Korvin, the Lenin Lads). The anarchists criticized those who critically supported the Bolsheviks, who had never broken really with the council power – in spite of this, the latter scorned social democracy and critically regarded Béla Kun. The anarchists went further, opposed every form of collaboration with the council power and started to organize themselves against it. But earlier – though critically – they also supported the power organs of the Soviet Republic. This can be seen in the issues of *Társadalmi Forradalom*. The whole story bears an uncanny resemblance to the history of the relationships between the Bolshevik power and the Petrograd and Moscow anarchists, who played the same role in Russia.

hogy Szabó Ervin vetette papírra a Szindikalista Propagandacsoport programját. Továbbá jobban kiemelhette volna elméleti tevékenységét és a szociáldemokráciával való szakításának történetét. Fontos lett volna kitérni arra is, hogy azon kevesek egyike volt, aki a „marxi kommunizmus és bakunyini anarchizmus azonosságát hirdette” és ebben a kérdésben lényegesen fejlettebb osztálytudata volt, mint a korabeli mozgalmi átlagnak. A magyarországi munkásmozgalom - ne feledjük a Monarchia idejében vagyunk – ebben az időben a honi szociáldemokrácia nyomása alatt állt, amely viszont németországi ikertestvérének lenyomata. Ebből a kiindulópontból válik világossá, hogy a magyarországi elvtársak miért helyezték a hangsúlyt a szociáldemokrácia kritikájára.

Ajánlott irodalom: 1. Ervin Szabó and the Syndicalist Attempt in Hungary, 2006. summer 2. Ervin Szabó: Marx and Bakunin, 2005. June (Barikád Kollektíva, honlap: anarcom. lapja. hu) 3. Tibor Forgács: Ervin Szabó et la Révolution In: La Revue Anarchiste 1922. no. 9.

„A háborúellenes mozgalom” avagy osztályharcos mozgalom

A broszúra egyik legelevenebben feldolgozott fejezetéhez értünk, ennek ellenére Everett továbbra is meglehetősen rideg és távolságtartó. Az egész szöveget objektívizáló hajlam lengi át. Nem kritizál és foglal állást, erre az Oxfordi Történelmi Egylet évi jelentéseiben szükség lehet, hogy igazolják „nemes” létüket, de egy mozgalmártól ez édeskevés. Kassákékról alig ír, másfelől mitizál, mert a szerző állításával szemben, Kassák semmiféle sztrájkot nem szervezett 12 évesen és olyan művét sem ismerjük, amelyben ezt állítaná magáról, ahogyan Szabó Ervin sem volt a barátja. Emellett a szerző egyoldalúan ítéli meg *A Tett*-et. A háborús közegben, mikor szinte mindenki ujjongott a háborúért igen is fontos tevékenységet végzett Kassák és köre az újság kiadásával és ezt nem lehet annyival elintézni, hogy idealista volt az irányvonala. Ez a megállapítás így sommás és leegyszerűsítő. A Kassák körből számos forradalmár a korabeli mozgalom organikus tagjává vált, ellökve magát a „művészet forradalmárainak, a forradalom művészeinek” nézeteit, túllépve ezzel szubjektív idealizmuson és esztétikai gesztusokon.

Kassákban és köreiben viszont mindig is maradt egyfajta „felsőbbrendű outsiderség”, amely tompította radikalizmusuk élet. Mint egy éles tollú kritikus megjegyzi, Kassák egy paradoxonnak a foglya maradt: „a valóságos történelmi-politikai helyzetről, annak megváltoztatásáról akart

beszélni, de a művészeti nyelv, amely rendelkezésére állt, expresszív stílizáltságánál és dinamikájánál fogva kirepítette erről a pályáról az általánosságok és a víziók felé.”. *A Tett* folyóirat patetizmusa, túlfűtött expresszionizmusa az idealizmus irányába taszította őket, azonban mégis bátor cselekedet volt ebben a konzervatív marhavagon közegben internacionalistának lenni a véráradattal szemben. Ez az internacionalizmus még nem teljes az újságban, erősen pacifista jellegű és nem éri el a zimmerwaldisták tudatossági szintjét, de csíráiban megelőlegezi későbbi tevékenységük radikalizmusát.

Kisebbségi tévedéseket leszámítva a történelmi ábrázolás hitelességével kapcsolatban nincs gond a szerzővel, de annál több szemléletmódjával. Az idő előrehaladtával nem lehet a Forradalmi Szocialisták mozgalmát pusztán háborúellenesnek titulálni. Az 1918 elején felgyorsuló eseményekkel összhangban már nem a „Béke vagy forradalom” jelszavának hirdetése tevékenységük alapköve, hanem a forradalom igénylése. Erre tanúbizonyság az 1918. februári „Cselekednünk kell!” címmel kinyomtatott röplapjuk, majd a márciusi „Mindenkinek!” című felhívásuk, amely immáron teljesen levetkőzve az óvatoskodó Szabó Ervin-i hatásokat, a baloldali pacifizmus legkisebb lenyomatától is mentes és a proletárforradalmat állítja a háborúval szembe. Tehát 1918-tól a Forradalmi Szocialisták csoportja, köszönhetően Korvin Ottó és az újabb aktivisták erőteljes színrelépésének, korábbi pacifistább „Béke vagy forradalom” felfogásával szemben immáron egyértelműen a proletárforradalom mellett agitál. („Amikor a háborúellenes propagandát folytató galileisták kis csoportját Budapesten elfogták, Korvin Ottó volt az, aki maga köré gyűjtött néhányunkat, fiatalokat, munkásokat és diákokat. Megkereste az összeköttetést a gyárak proletárjaival és felvette a forradalmi agitáció megszokott szálait” - írta Sallai Imre a *Proletár* újság 1920-as decemberi számában).

Ez a csoport nem egy osztályától elszakadt mag volt. Saját erejükből építették ki kapcsolataikat az üzemi bizalmiakkal és a munkástanácsokkal. Felületesen ismerték a bolsevik szerzők nézeteit, ezek nem is igazán hatottak rájuk, annál inkább inspirálta őket a spartakisták magatartása és az oroszországi forradalom. Eszmei érettségüket tekintve a kor egyik legnagyobb pártsejtjét alkották, ami proletár militánsok ezreivel együttesen „aktív propaganda és technikai munkát végzett”. Agitáltak a katonák között a fronton, a kaszárnyákban, sztrájkokat szerveztek az üzemekben, a gyárakban. Szervezetileg a legkonszpiratívabb illegálisan működő csoport volt, amely az oroszországi kommunista forradalom és a németországi proletár események hatása alatt állt. Martyn

Tibor Szamuely

In one of his excellent writings entitled *Az út* (The road), which deals with the revolution of 1919, Ervin Sinkó recalls the unification of the two parties as follows:

“The news about the formation of the governing council and its composition was brought by a people’s commissar during the night. Some of us decided that we will demand a governing council with purely communist members. I didn’t believe in the social democrats and I was convinced that only the pressure of the situation made them decide to support the dictatorship and to participate in it. I was afraid that during the first crisis, the petty bourgeois *Realpolitiker* will stand out and they will stab the dictatorship in the back. I agitated in this sense at the mass meeting at 23rd of March on the Parliament square which was called together on the occasion of the two party’s unification, and on the next few days in various conferences and districts.

Of course, this behaviour created confusion, and most of the leaders didn’t like it. An old leader who was from the communist comrades (he is Béla Kun – *Barricade Collective*), who had attacked earlier the social democrats in the most spiteful way and now sat with them in the same governing council, summoned me because of this agitation. The

representation of the activity of the proletarians is missing. Instead of that Everett would have brought back the vitality of proletarian self-organizing in the ironworks, mines, at the schools, on the front lines as the revolutionizing masses, with ecstatic delight, had been attacking the capitalist order he wrote up the history of different groups. In this brochure the are only revolutionary montages and the working class and the movement are separated from each other.

Further reading: Lajos Kassák, *A Man's Life...in the Proletarian Movement*, 2006. spring (Barricade Collective: www.anarcom.lapja.hu)

The fall of the government and the formation of the Hungarian Party of Communists

At first, a factual error: the republic was proclaimed not at 29th, but at 31st of October. The agony of the *ancient régime* seemed to accelerate. This period was marked by a strange matrimony within the movement: Kun and his company brought “the spirit of Bolshevism”, which was alloyed with the anarcho-syndicalist/anarchist cell. Curiously enough, the “conservative anarchists” usually furiously inveigh against the party, diligently throwing dirt on the organizational level which hasn't been understood by them, and at the same time they totally ignore the fact that the first communist parties, in that area as well, were created with the effective contribution of the anarchists. We would also like to draw the reader's attention to the fact that the fusion of the HPC and SDP (which took place in order to maintain the social democratic bourgeois power) had numerous opponents among the members of the communist party. From Tibor Szamuely to György Lukács, a lot of militants deplored this “centaur fusion” and expressed their dissatisfaction – but the mad party discipline was stronger than the consequent revolutionary activity. (We mention here, that the Western class-struggle analyses, speaking about Szamuely, “forget” to tell about his participation in the crushing of the SR-uprising in 1918, when a lot of revolutionaries – who, according to the Bolsheviks, “rised against the revolution” – were killed or imprisoned. We aren't speaking about the SR-s, but about those Russian proletarians who opposed Bolshevism already in 1918.)

Everett brosurájának hasábjairól azonban hiányzik a proletariátus tevékenységének ábrázolása, csoportok történetét írja meg, helyett, hogy felelevenítette volna osztályunk önszerveződő elevenségét a vasművekben, a bányákban, az iskolapadokban, a frontokon forradalmasodó tömegek lendületét, mozgását, eksztatikus, de sajnos csak röpké boldogságát, ahogyan a régi rend bástyáit bombázzák. Ehelyett csak forradalmi montázsok villannak fel, elszakítva egymástól osztályt és mozgalmat.

Célirányos olvasmány: Lajos Kassák, *A Man's Life... in the Proletarian Movement*, 2006. spring (Barikád Kollektíva, honlap: anarcom.lapja.hu)

A kormány bukása és a Kommunisták Magyarországi Pártjának megalakítása

Először is egy tárgyi tévedés: nem október 29-én, hanem 31-én kiáltották ki a köztársaságot. Felgyorsulni látszott a régi rend agóniája. Ez az időszak furcsa frigye a mozgalomnak, amelybe Kunék magukkal hozták a „bolsevizmus szellemét”, és ez ötvöződött az anarcho-szindikalista-anarchista sejttel. Sajátos, hogy a „konzervatív anarchisták” általában bőszsen kikelnek a párt ellen, szorgalmasan dobálják a sarat az általuk meg nem értett szerveződési szintre, miközben teljesen figyelmen kívül hagyják azt a tényt, hogy az első kommunista pártokat ebben a térségben is az anarchisták hathatós közreműködésével hozták létre. Arra is felhívnánk az olvasó figyelmét, hogy amikor a KMP a hatalom megtartása érdekében fuzionált a szociáldemokrata párttal, ennek számos ellenzője volt a kommunista pártbeliek között. Szamuely Tibortól Lukács Györgyig sok mozgalmár helytelenítette ezt a „kentaur fúziót” és ennek hangot is adott - azonban erősebb volt az esztelen pártfegyelem, mint a következetes forradalmi cselekvés. (Itt jegyezzük meg, hogy amikor a nyugati osztályharcos értékelések Szamuelyről beszélnek, sajátos módon elfelejtik megemlíteni az 1918-as eszer mozgalom leverésében való részvételét, minek során „a forradalom elleni felkelés” ürügyén számos forradalmárt megöltek, lecsuktak. Nem az eszerekre gondolunk, hanem azokra az oroszországi proletárookra, akik már ekkor szemben álltak a bolsevizmussal.)

Sinkó Ervin nagyszerű írásainak egyikében, az 1919-es forradalomról írt *Az út* című művében a következőképpen eleveníti fel a két párt egyesülését:

„A kormányzótanács megalakulását és annak összetételét egy népbiztos az éjjeli órákban hozta hírül. Néhányan elhatároztuk, hogy követelni fogjuk a tisztán kommunistákból álló kormányzótanácsot. Nem hittem a szociáldemokratákban s az volt a meggyőződésem, hogy csupán a helyzet pressziója alatt szánták rá magukat a diktatúra támogatására és a benne való részvételre. Tartottam tőle, hogy az első válság alkalmával ki fog belőlük ütközni a kispolgári reálpolitikus s hátba fogják támadni a diktatúrát. A két párt egyesülése alkalmából március 23-ára az Országház tere egybehívott népgyűlésen s az után is pár napig különböző értekezleten és kerületekben ilyen értelemben agítáltam.

Ez a viselkedésem természetesen zavart keltett és nem tetszett a vezetők nagy részének. Egy régi, a kommunista elvtársak közül való vezető (Kun Béláról van szó – *Barikád Kollektíva*), aki azelőtt a leggyűlölködőbbben támadta a szociáldemokratákat és most velük egy kormányzótanácsban foglalt helyet, e miatt az agitáció miatt magához rendelt. A beszélgetés a volt királyi palotában történt, egy óriási és fényes teremben, ahová az illető elvtárs népbiztosságát helyezték. Az elvtárs röviden és gyorsan beszélt. Közölte velem, hogy a kormányzótanács összetétele ellen való izgatás lázítás a diktatúra ellen és ezért forradalmi törvényszék jár.

A hang olyan fensőbbes volt és annyira elütött attól, amely a győzelem előtt a kommunista pártban használatos volt, váratlansága egészen zavarba hozott. Hivatkoztam rá, hogy nem féltém a burzsoá-állam törvényszékeitől, nem fog tehát a proletártörvényszékkel való fenyegetés sem visszariasztani, attól hogy meggyőződésem szerint harcoljak és dolgozzam a proletáriátus ügyéért.

- Most nem érünk rá meggyőződésekkel foglalkozni, a pártfegyelem diktál. - ez volt a felelet s hozzátette: Most pedig elmehet.”

A magyarországi proletárforradalom és a bolsevik hatalom

Azzal, hogy a szerző Budapestre korlátozza az eseményeket, máris hamis alapokból indul ki. A forradalom az egész ország területére kiterjedt. A Tanácsköztársaság kikiáltása után hamarosan ellentétek jelentkeztek a mozgalmon belül. A párt baloldali szárnya bízott Kunékban és kezdetben a fenyegető kritikai megjegyzéseknél tovább nem is mentek. A forradalmárok Kunékkal szembeni lázadásának története kevésbé közismert, ezért fontos, hogy Everett ezt a nagyon is lényeges történeti részt is feldolgozta művében.

paradox situation: „he wanted to speak about the very historical-political situation and its change but the artistical language what he possessed, due to its expressive style and dynamics, pushed him towards generalities and visions.” In despite of that the bombastic style and high-keyed expressiveness of the journal *A Tett* pushed them towards idealism it was a brave act within the conservative wartime atmosphere to publish an internationalist journal against the bloodshed. This internationalism was not absolute, had pacifist features and in this way was not equal with the class-consciousness of the Zimmerwaldists but their latter radicalism based on this.

Apart from small mistakes Everett's historical representation is authentic. On the other hand we have to criticize his point of view. In progress of time the movement of Revolutionary Socialists can't be regarded simply as an anti-war movement. Due to the radicalizing events from early 1918 in the center of their activity was no longer the propagation of the slogan „Peace or Revolution!” but they were demanding revolution. In their leaflets „Let us do!” (1918. February) and „To everybody!” (1918. March), for instance, which were free from circumspection (which earlier had been the effect of Ervin Szabó), left-wing pacifism and opposed proletarian revolution to war. So it's obvious that the members of Revolutionary Socialists, due to the dynamic coming out of Ottó Korvin and further activists, were agitating for the proletarian revolution from 1918. („When the small anti-war propaganda group of Galileists were arrested in Budapest, it was Korvin who gathered some of us, young people, workers and students. He sought out the connections with the proletarians of the factories and continued the revolutionary agitation.” – wrote Imre Sallai in the journal *Proletarian* in December of 1920.)

This group was not separated from its class. They formed connections with shop stewards and workers' councils on their own initiative. They knew only superficially the Bolshevik thoughts and these didn't affect them seriously. Contrary to these they were affected very much by the behaviour of the Spartakists and the revolution of Russia. Considering their class-consciousness this group was one of the most brilliant party-cells in that time which „did active propaganda and technical work” together with thousands of proletarian militants. They were agitating among the soldiers on the front lines, in the barracks, were organizing strikes in the factories. It was the most conspirative group working in illegality, being under the influence of the communist revolution of Russia and the proletarian events of Germany. From this brochure, however, the

history of his break with social democracy. It should have been emphasized that he had been one of those few people who „had been propagating the sameness of Marxist communism and Bakuninist anarchism”, and in this question had been much more class-conscious than the average working class activist. The working class movement in Hungary, be it remembered that it was during the Austro-Hungarian Monarchy, was under the influence of the Hungarian social democracy and the latter was the copy of the German social democratic movement. All because of these it's clear why the comrades in Hungary were emphasizing the critique of social democracy.

Selected bibliography: 1. Ervin Szabó and the Syndicalist Attempts in Hungary, 2006. summer 2. Ervin Szabó: Marx and Bakunin, 2005. June (Barricade Collective, website: www.anarcom.lapja.hu) 3. Tibor Forgács: Ervin Szabó et la Révolution In: La Revue Anarchiste 1922. no. 9.

„The anti-war movement”, that is class struggle movement

In despite of that this chapter is developed more lively than the others Everett is still very glacial and aloof. The whole text is based on the aim to be objective. The author doesn't criticize and doesn't take up a position in the question. It may be necessary for the historians, in the reports of the Oxford Historical Society, to justify their „noble” existence, but it's precious little from an activist. Everett writes very little about Kassák and his circle and mythicizes him because, contrary to the author's statement, Kassák hadn't organized strike at his age of 12 as well as we don't know any of his works in which he declared this. Moreover Ervin Szabó was not a friend of him. Therewith he polarizes the role of the journal *A Tett* (The Act). Within the wartime atmosphere when most of the people were for the war it was very important to publish a journal like *A Tett* and it's not enough to declare that it was „idealistic”. This statement is compendious and simplifies reality. Several revolutionaries, earlier had come from the Kassák-circle, became organic members of the contemporary movement and broke with the ideas of „revolutionaries of art, artists of revolution”. They finished with subjective idealism and aesthetical gestures.

But in Kassák and in his circle had always been a kind of „overman extraneous” attitude which watered down their radicalism. Kassák's one sharp-sighted critic mentions that he had never been able to escape from a

Áprilisban a munkás és katonaküldöttek budapesti tanácsába választottak tagokat, ahol is a nyolcadik választókerületben anarchistákból és szindikalistákból álló jelöltlistát választottak meg, de a kormányzótanács érvénytelenítette az eredményt. Az anarchisták egy része, akik aktív tagjai voltak a KMP-nek kiléptek és létrehozták az Anarchista Szövetséget. Kilépésük oka az volt, hogy elítélték az állampárt törekvéseit a forradalomban, észrevették, hogy az új hatalom megszilárdítása a fontos Kunéknak és nem a forradalmi harc. Továbbá elleneztek a bolsevikokat támadó, de tőlük teljesen el nem szakadt forradalmárok (Szamuely, Korvin, Lenin-fiúk) kollaborációját az állampárttal.

A KMP alapító Kogan Henrik, a régi anarchista mozgalmár Krausz Károly, az öreg proletárköltő Csiszmadia Sándor, akit kiebrudáltak a népbiztosok székéből, Varga Ottó és mások Korvin Ottóék segítségével elfoglalták az Almássy Palotát és az anarchisták újra elkezdtek kiadni a *Társadalmi Forradalmat*. Azonban felszínre kerültek az anarchisták és a pártban maradt ellenzékiek közötti ellentétek. Vitájuk tárgya éppen az állampárttal való kollaboráció kérdése volt. Az anarchisták kritizálták az ellenzékiet, akik ténylegesen soha nem szakítottak a tanács hatalommal, ennek ellenére utóbbiak megvetették a szociáldemokráciát és kritikusan néztek Kun Bélára is. Az anarchisták fokozatosan túljutottak a tanácskormány kritikus támogatásán, és elleneztek minden együttműködést a rezsimmel, sőt szervezkedni kezdtek ellene. A szervezkedésben az I. kerületi tanács tagjai, valamint a feloszlott IV. kerületi munkástanács tagjai is részt vettek. „Szamuelyék szintúgy elégedetlenek voltak a tanácskormányval, és kijelentették, hogy Magyarországon nincs proletárdiktatúra hanem burzsoádkatátúra van, ezért el kell távolítani a forradalom álvezetését, mindenestül. Szamuely *Kommunista* néven új lapot is akart indítani. De e tervekből semmi sem valósult meg.”

Párhuzamos leszámolás volt készülöben, de végül az ellenzékkel és a felkelőkkel számoltak le. Böhm Vilmos beszámolója szerint Szamuelyék le akarták mondani Kunt, a szociáldemokrata vezetőket pedig likvidálták volna, de Kun tudomást szerzett a tervről és letartóztatási parancsot adott ki. Kogant és Bojtort, valamint társaikat letartóztatták, de Korvin Ottó kiállt mellettük, így megmenekültek. Azonban két ukrán bolsevikot Jefimovot és Junkelsohnt, akiket Rakovszkij küldött ide, hogy a Vörös Hadseregbe katonákat toborozzanak, s akik az anarchisták mellé álltak, Szamuelyék lelőttek és a Dunába hajítottak. Közel sem tisztázott, hogy vajon Szamuelyék mennyire voltak beavatva az anarchisták terveibe, hiszen külön-külön is szemben álltak a Kun-féle vezetéssel. Másfelől viszont felmerül a

kérdés, hogy miért éppen Szamuelyék végezték ki a két ukránt, akiknek a célja hasonló volt mint nekik, miközben a többi anarchista védelmüket élvezte. A források nem adnak egyértelmű válaszokat ezekre, tippelgetni pedig felesleges. Sem Szamuely sem Korvin és a Lenin-fiúk szerepe sem tisztázott az eseményekben, ahogyan a burzsoá beszámolók teljesen elhallgatják az anarchisták szerepét a történetben.

Ami tény, a tanácskormány bukásakor az illetékes vezetők mind elmenekültek, Szamuelyt viszont nem engedték át az osztrák határon. Kunék odavetették csontnak a fehérterror vadállatainak. Egy a fejük fölött meghozott kész határozattal utóvédharcokra és újjászervezési feladatokkal ellátva itt hagyták a „kellemetlenkedőket”, akik ezúttal sem voltak szolgálatmegtagadók. Így itt maradt a Lenin-fiúk teljes egysége, Korvin Ottó, Lukács György (aki mindig mindent megúszott, így ezt is, de ez egy külön történet). A velük való leszámolás csak idő kérdése volt. Megtörtént. De hova menekülhetett volna az itt élő ezernyi proletár militáns, akik nem karrier forradalmárok voltak?

Folytatás és zárópont

Az eddigiekkel kapcsolatban ugyancsak az a problémánk, hogy sokkal elevebben kellett volna ábrázolni magát a proletárforradalmat, benne a Lenin-fiúkkal, Korvinnal, Lukáccsal és köreivel és összességében magát az egész eseménysorozatot. Mélyebben és kimerítőbben. Az egész írásban elmaradt a forradalom korszakának kimerítő gazdasági elemzése, a tőkemozgásnak és válságának, a kapitalizmus zuhanásának és krízisének beható osztályszempontú analízise. Egyoldalú képet fest a szerző – ideológiai térképet. Az elemzés gyengeségéhez kapcsolódó hiba az is, hogy az egész történet az egyes csoportokra koncentrál, ahogy azok egymás között vívják frakcióharcukat. A mozgalom, mint olyan, a tömegek teljesen láthatatlanok maradnak, így például nem esik szó arról, hogy a Tanácsköztársaság időszakában hogyan tudott érvényesülni a bolsevik irányvonal, ha korábban az anarchistáknak olyan meghatározó szerepük volt. Nem elemzi Korvin és Szamuely szerepét. Mint láthattuk, azt állítja, hogy mint „baloldali kommunisták” támogatták az anarchistákat, viszont arra egyáltalán nem tér ki, hogy akkor miért nem szakítottak Kunnal, aki megpróbálta kicsinálni az anarchistákat.

Ezzel a problémával függ össze a teljesen félrevezető fogalomhasználat. A bolsevikokat következetesen kommunistáknak nevezi,

opportunities of class organization. Popular protest-poet, popular social democrat.

According to Everett's view-point all the individuals and groups which regard themselves as anarchist are to be anarchist. It's no doubt that it comes from his indefensible ideological approaches which are very bookish. He is totally uncritical in this question and thus becomes the propagator of „anarchist popular frontist” ideas.

Class struggle view-point publications pertaining to this topic: 1. András Szalay: About Anarchism, „Against Tyrants All Means Are Lawful”, 2005. June (Barricade Collective, website: www.anarcom.lapja.hu) 2. Radical Socialists (Barricade Collective)

About Ervin Batthyány

The development of the relationship between the two revolutionary Ervin Szabó and Batthyány is missing. Everett should have emphasized that within the faint working class movement they had been among those few people who, in their interactive connection, had been attacking the political corps of reformism. Contrary to the authors' statement the journals entitled *A jövő* (The Future) and *Társadalmi Forradalom* (Social Revolution) were not only financed by Batthyány but he was taking part in their establishing too. Ervin Batthyány was an anarcho-communist activist who, in despite of his frequent mistakes, was the militant of the proletariat under the theoretical influence of Bakunin, Marx, William Morris and Kropotkin.

In details: Ervin Batthyány: Socialism and Anarchism, 2005. summer (Barricade Collective, website: www.anarcom.lapja.hu)

About Ervin Szabó

The things written in the brochure about Ervin Szabó are mostly sound. On the other hand Everett should have written more about Szabó's scribal activity, because in despite of his several divine realizations, due to his undialectic historical approach he had often fallen back to social democracy. The author doesn't mention that it was Ervin Szabó who wrote the programme of the Syndicalist Propaganda Group. In addition he should have focused more attention on Szabó's theoretical activity and on the

About late 19th century anarchists

If somebody writes up the history of anarchism in Hungary in late 19th century just on the level of individuals and groups it's not more than the development of the „ideological history” of anarchism during the mentioned period. If the author doesn't only play at being a historian but wants to strengthen the proletarian movement then he should have written about the general conditions of the working class in Hungary within „residual feudalism” and expanding capitalism as well as the relationship between these factors. He should have criticized social democracy, should have emphasized that in this region it had affected the masses very massively and should have written more about the social background of the working class movement. Instead of all these the author only mentions András Szalay's group, but doesn't go into details about these comrades and doesn't criticize the errant points (demanding general votes, liberty of press, etc.) of their programme.

Then he begins to analyse the counter-revolutionary Tolstoyian-Gnostic Jenő Henrik Schmitt's course of life, who was a bourgeois pacifist mystic and was condemned to be an anarchist by the liberals because of his anti-etatism. It's as much as saying that Nietzsche was an anarchist, just as Jesus or Buddha and all the other liberal faithfuls of capital were anarchists. Forsooth... Ervin Szabó had already pointed out in that time in connection with Schmitt's one lecture that „in my opinion it has nothing to do with anarchism”. Schmitt was a dilatory Gnostic, an anachronistic heretic who would have been thrown to the other-world as a blood-sucker even in Thomas Münzer's time. Why is a left-wing mystic pacifist among the revolutionaries on the pages of class struggle history? In fact there is no „Christian anarchism” nor anarcho-capitalism in the reality lied to be postmodern world order. Moreover anarchism has never confined itself to opposing the state and still less to propagate pacifism. The proletariat have to eject the priests of the class peace from itself! Anarchism is not the champion of anti-etatism but the dictatorship of theoretical-practical dialectic of the proletarian world revolution over capitalism.

It's clear that Everett writes about Várkonyi and his group but he should have criticized this agrarian proletarian movement because of its eclectic (religious, social democratic and anarchistic) features. The author writes half-truth about Sándor Csizmadia since as an engaged member of the Social Democratic Party he had published a brochure against anarchists about 1900, entitled *Revolutionary Means* and in this way had worsened the

Korvin és Szamuely baloldali kommunista, ami pedig egyszerűen értelmetlen. Emellett az, amikor marxistákról beszél, ami alatt a szocdemeket érti szintén pontatlan. Szociáldemokráciáról kellene írni, aminek a bolsevizmus is a részét képezi. Avagy meghatározni a marxizmus általa tárgyalt irányzatának jellegét, kimutatni a „szociáldemokrata marxizmus” és a „bolsevik marxizmus” árnyalt eltéréseit, ugyanakkor szerves összetartozását. Másrészről viszont rá kellene mutatnia arra, hogy a Kunék köré tömörülő militánsok nem nevezhetők egyszerűen bolseviknak, ezt mutatja a háborúellenes mozgalomban való tevékenységük, pártbeli vitáik és magatartásuk, és a bolsevikok ellen tervezett felkelésekben való részvételük is. Ezek az elemek tehát már máshol megalapozták mozgalmi tevékenységüket, emellett pedig a bolsevik dominancia után sem vált egyneművé a KMP.

A Tanácsköztársaság elemzése teljesen hiányzik a szövegből. A szerző kritikája abban merül ki, hogy rámutat az időszak frakcióharcaira, például a Kormányzótanács túlhatalma kapcsán, amit az anarchisták és a szindikalisták nehezményeztek, illetve említi a földkérdést, valamint a cenzúra problémáját. Ezen felül semmi. A hiányosságok mellett azonban érdemes azt is megemlíteni, hogy Martyn Everett szakít a sablonos, demagóg anarchistakép fenntartásának rossz hagyományával és nála összemosódik a marxi indíttatású osztályharcos és anarchista elem. Ez a Szabó Ervinről szóló fejezetről kezdődően bukkan fel szemléletében.

Lukács György viszont úgy jelenik meg a szövegben, mint „etikai” marxista. Ha arra gondolunk, hogy helyes felismeréseinek és jezsuita önfelszámoló pártfegyelmének összemosódása milyen károkat okozott a mozgalomnak, akkor ez pusztá semmitmondás még az adott korszakra nézve is. Lukács kommunista tendenciáinak nyomait leginkább az 1919-1922-es időszakban érhetjük tetten, de csak tendenciákról beszélhetünk. Ezek a tendenciák a párt és osztály, osztályöntudat és forradalom dialektikájának kérdéseit tagláló elemzésekben, vitákban és ezeknek a mozgalmárookra gyakorolt hatásaiban mutatkoznak meg. Úgynevezett etikai marxizmusa a tárgyalt korszakban nem csupán etikai marxizmus, hanem azt meghaladva elindul a kommunizmus felé, de megragad és belerohad a leninizmusba. Lukács megismerte Lenin elméleti írásait, az orosz bolsevik politikát és felszívódott benne, magáévá téve azt, az annál lényegesen radikálisabb felismeréseket pedig elfojtotta a mozgalom kárára.

Everett szó nélkül hagyja azt a cinizmust is, ami a szerző által idézett Lukács írásból árad a Magyarországon maradékkal szemben, akik kapcsán „túlhajtott romanticizmusról”, „vakmerő ábrándozásról” beszél a

mi „etikai marxistánk”, miközben pedig Everett maga is leírja, hogy Kunék szándékosan hagyták itt és ítélték ezzel halálra a többieket és valójában azok pusztultak el, akiket a legszívesebben láttak volna koporsóban. Arról pedig, hogy Lukács 1956-ban a munkásokkal tartott volna, már csak annyit mondunk: ezek szerint Nagy Imre is forradalmár. Lukács, mint a bolsevik demokrácia újjászülető ütőere továbbra is kapitalista politikát űzött Nagy Imrével és társaival egyetemben. A Duczynskáról szóló megállapítások szintén tarthatatlanok, hiszen ahogyan az egykori forradalmár lány kikerült a forradalmi forgatag légköréből, onnantól kezdve vegetált és egyre inkább bekebelezte őt is a szociáldemokrácia.

Ami pedig a Kommün leverésének időszakát illeti, a brosúrában leírtak történelmi hitelessége helytálló, de talán nem azzal kellett volna zárni a művet, hogy felsorolja ki merre menekült (bár ez sem mellékes), hanem azzal, hogy a fehérterror korszakában a proletariátus miként volt képes immáron a forradalmi hullám lehangolásával újjászervezni magát. Ebből is kitetszik az író tarthatatlan, látványelemekből építkező feldolgozása, amely bulvár magazinok receptje szerint készült. Sehol nem leljük a szövegben a tisztázási folyamatnak még az apróbb szándékát sem. Történelmi árnyjátékot űz Everett, megmarad a felszínen és ezzel a burzsoá történetírás magamutogató szemléletével rokonítható e műve. Egy mozgalmártól radikális hozzáállást és előremutató feldolgozást várunk, amelyre lehet építkezni és továbblendülni. Ezt ettől a füzetől nem kapjuk meg. Azt reméljük, hogy Martyn Everett az anarcho-kommunista harc elkötelezettje; azonban ha valaki ezt a kiadványt forgatja, akkor egy átlagos történelmi tanulmány megszokott munkásmozgalmi mutatóanyagbódéjába tér be, ahol a káprázat és illúzió összekeveredik a proletár valósággal. Elvtárs, tényleg ez volt a célod?

Forgatandó irodalom: 1. Önszerveződő proletariátus a Monarchia területén 1918-1919. / Spontaneous Proletarian Organisation During The Austro-Hungarian Monarchy, 1918-1919. 2. The Anarchist Group of Budapest – History and two documents, 2006. spring (Barikád Kollektíva, honlap: barricade.neezyl.com) 3. Groupe Communiste Internationaliste: 1919 Révolution et Contre-Révolution en Hongrie (IKCS - Internacionalista Kommunistá Csoport)

Barikád Kollektíva
2006. ősz

Critical remarks on Martin Everett's brochure entitled *War and Revolution: The Hungarian Anarchist Movement in World War I and the Budapest Commune (1919)*, that is chocolate for bourgeois, salt for proletarian

Martyn Everett: War and Revolution: The Hungarian Anarchist Movement in World War I and the Budapest Commune (1919)
Kate Sharpley Library 2006.

Prelude

We received our common acquaintance's work from the comradely publisher. We read it and saw that compared with the former scheme fundamental amendments in the text were not taken. In the preface Everett mentions that this theme is usually neglected by the movement just as the broad sharing of experiences. The author did the same mistake because in spite of that we had indicated our publications to him, he leant on the ideological works of the bourgeois historians instead of the publications of the anarcho-communist movement. Our critique, of course, is not driven by pique or egoistic resentment but by the following problem: why the approaches of class-struggle experiences on the basis of internationalism are written if they are neglected, despised by proletarian activists. It's Everett who, in his preface, writes about the nihilist attitude which results in that „contemporary anarchist thought often appears subject to a form of cultural imperialism”. Thus instead of self-organizing centralization regional movements which are divided by cultural-lingual federalism paddling in the „capitalist Canaan”. Everett also maintains and strengthens the state of division of the movement when he writes up the episodes of the history of our struggle on the basis of bourgeois patterns. The lay-out of his brochure adopts the false, liberal approach of the book *Anarchism in Hungary: Theory, History Legacies* written by the two Hungarian politologist-Titans, András Bozóki and Miklós Sükösd. It's also truth, with few exceptions, that in general he based his work on bourgeois sources. So let's rake over the brochure.